

La gota d'aigua de Panikkar: una metàfora útil i serena sobre la mort

Dm, 30/10/2018 per Catalunya Religió

(Laura Mor –CR) L'aigua és metàfora de vida per a moltes cultures i religions. Amb motiu de la festa de Tots Sants, el primer de novembre, i en el marc de l'[Any Raimon Panikkar](#), recordem aquí com aquest teòleg i filòsof va explicar la mort com “l'instant en què una gota d'aigua cau al mar”. Tot seguit es pregunta: “Què passa amb la gota d'aigua? Què passa amb l'aigua de la gota?”.

L'editora i il·lustradora **Inês Castel-Branco** ha destil·lat les trenta pàgines que **Raimon Panikkar** va dedicar a descriure aquesta metàfora en un àlbum il·lustrat: [La gota d'aigua segons Raimon Panikkar](#) (Akiara Books). “Aquest cos en què vivim no ho és tot i hi ha un jo profund que no té sentit que s'acabi”. Com l'aigua, que no mor en arribar a l'oceà, explica Castel-Branco.

El text íntegre el trobem al capítol 'La gota d'aigua. Una metàfora intercultural' de [Mite, símbol, culte](#) (volum IX, tom 1) de les Obres completes publicades en català per Fragmenta Editorial. “Jo segueixo tota l'estructura d'aquest capítol de Panikkar i la meva feina és destil·lar el text i il·lustrar-lo”.

L'empatia i la serenitat dels infants

Amb el llibre sota el braç, Castel-Branco ha ofert ja una quinzena de [tallers per a petits i grans](#) arreu del país. Tot i que la mort continua encoberta amb un tel de tabú social, la resposta que ha rebut amb aquesta activitat no podia ser més positiva: “Els nens ho reben i ho integren amb empatia, amb senzillesa i amb molta tranquil·litat”. Sí que detecta que “amb la mort estan molt més incòmodes els adults”, però que tothom necessita parlar-ne.

Posa l'exemple d'un taller a l'Escola Nostra Senyora de Lurdes. En acabar el conte, a una nena se li il·lumina la cara: “Ara ho entenc!”, va dir. “Com si fos un descobriment veure què bonic és parlar d'aquest tema”, Castel-Branco recorda que

en aquesta edat és freqüent viure la mort d'algun familiar a la vora. “Ningú sap exactament el què vindrà, però si ens descobrim l'aigua de la gota, l'aigua que torna a l'aigua, no tenim tanta por a morir”.

Una imatge universal

Castel-Branco aposta per no reservar els grans temes de la filosofia a l'edat adulta. Al ser un àlbum il·lustrat, el llibre funciona “dels 6 als 99 anys”. El text que recupera serveix d'introducció a la filosofia de Panikkar: intercultural, dialogant, transcendent. Una diversitat cultural que traspua en diversitat de pensaments i de creences: “Panikkar parlava per tothom i la mateixa imatge serveix a moltes maneres de pensar la mort”, recorda.

El tractament de la imatge en el llibre també parla de la seva interculturalitat: “He volgut mostrar la diversitat cultural a les il·lustracions, amb tons que parlin d'una història que no és d'ara, sinó que ve de la tradició”. Amb la tècnica del collage i amb traços de colors suaus, blaus i verds, trobem referències del riu Ganges, a l'Índia, on Panikkar va pelegrinar, d'un bosc tropical, dels pingüins al Pol Nord, d'uns nens en barca a Indonèsia o l'escena d'una casa occidental on l'aigua raja de l'aixeta.

"Una manera serena d'entendre la mort"

L'editorial Akiara Books acaba de publicar justament un llibre que parla del dia dels morts a Mèxic: *Parco*, amb text d'**Alex Nogués** i il·lustracions de Guridi. “Parla amb una humanitat, dient 'jo amb la mort no he desaparegut del tot'”, apunta l'editora. Mostra, així, com hi ha moltes maneres de parlar de la mort. “És un camí més”, En el cas de Panikkar “estableix vincles amb els vedes, els primers cristians, els egipcis i amb moltes cultures i tradicions i ens ofereix una manera serena d'entendre la mort”.

Panikkar no defugia el dolor que comporta viure la mort d'una persona estimada. I de fet, el conte no busca endolçir-la, sinó oferir “una metàfora molt útil i serena”. El filòsof tampoc defuig el caràcter únic i genuí de cada persona: “L'aigua pot ser calenta, freda, dolça, salada, transparent o tèrbola”. escriu el pensador.

L'editora i il·lustradora Inês Castel-Branco va conèixer Raimon Panikkar durant la seva etapa a Fragmenta. I el va visitar a Tavertet diverses vegades. Quan parlaven de celebrar l'Any Raimon Panikkar va tenir una intuïció: “Vull fer un llibre infantil de Panikkar”. Però Panikkar no havia escrit res per a nens. “La primera imatge que em va venir al cap va ser la de la gota d'aigua”.